Nota: Het proefsleuvenonderzoek aan de Hovenierstraat te Wervik

Annelies De Raymaeker

Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba

Hoofdstuk 1 Samenvatting bureauonderzoek (ID 4009)

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017 F 339

Aanleiding: De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag. De nota werd opgemaakt voor een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag in een projectgebied dat buiten de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van 3049 m^2. Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m^2 of meer bedraagt (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).

Erkend archeoloog: Annelies De Raymaeker (OE/ERK/Archeoloog/2016/00148)
Studiebureau Archeologie bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00002)

Locatie: Wervik, Hovenierstraat (fig. 1.1 en 1.2)

Bounding box: punt 1: x= 56942, y= 165181
punt 2: x= 57023, y= 165236

Wervik, Afd. 1, Sectie A, percelen 576K en 577K (partim) (fig. 1.3)

Relevante termen: Bureauonderzoek, Zandleemstreek, buitengebied

Verstoorde zones: Geen

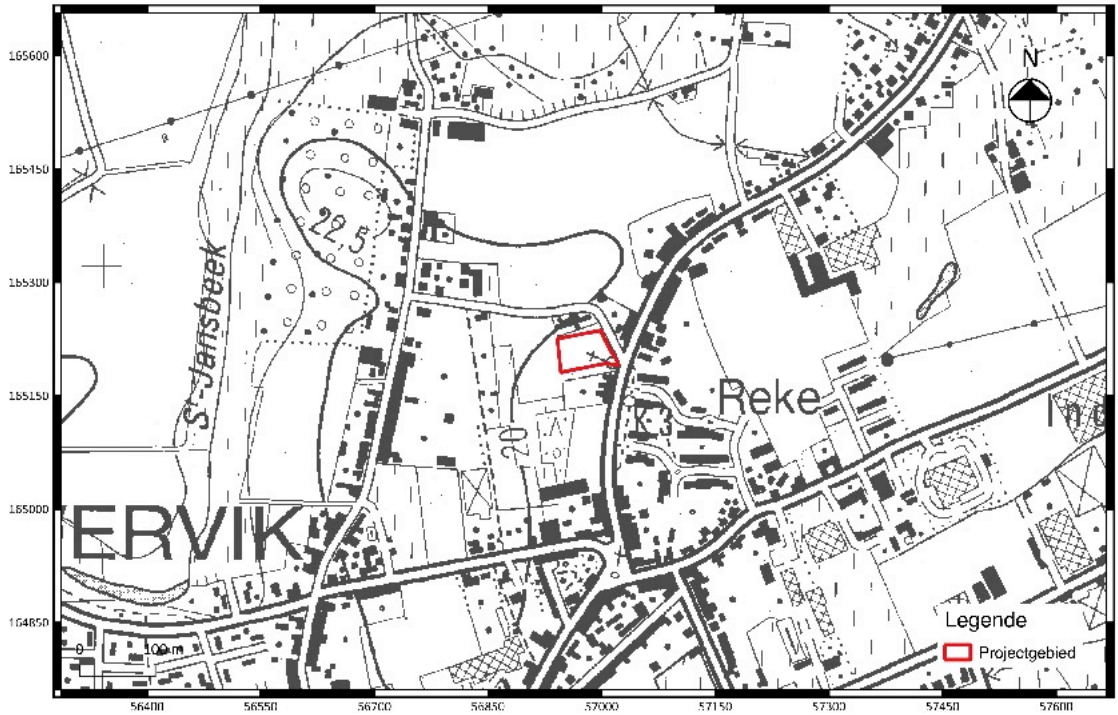

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

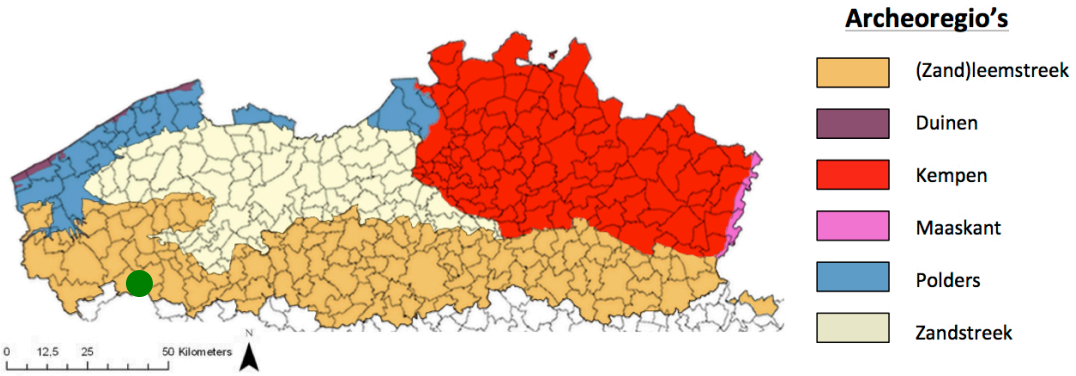

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's[1].

[1] https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie

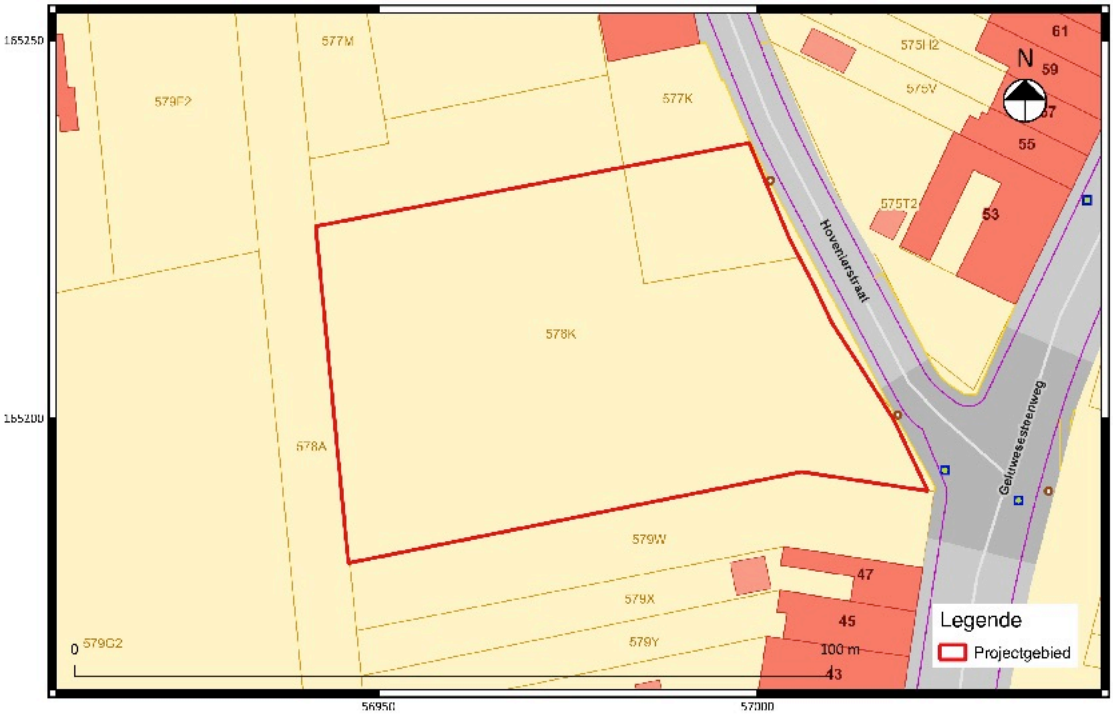

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

Fig. 1.4: Detail uit een luchtfoto van 2018 met aanduiding van het projectgebied.

1.2 Synthese en advies archeologienota in uitgesteld traject

Studiebureau Archeologie bvba heeft in juli 2017 een archeologienota (ID 4009) geschreven naar aanleiding van een geplande verkavelingsvergunningsaanvraag aan de Hovenierstraat te Wervik (fig. 1.1 – fig. 1.4). Het gaat om een projectgebied met een oppervlakte van 3.049 m2. Deze archeologienota bestond enkel uit een bureauonderzoek. De geadviseerde werkzaamheden dienden in uitgesteld traject uitgevoerd te worden omdat de initiatiefnemer nog geen eigenaar van de gronden was op het moment van de aanvraag.

Onderstaande synthese komt integraal uit het programma van maatregelen behorende tot de archeologienota:

Het terrein heeft een oppervlakte van 3049 m^2 en is momenteel in gebruik als grasland. De initiatiefnemer plant een verkaveling van de bestaande percelen 576K en 577K (gedeeltelijk) voor de inplanting van vijf bouwloten en een nieuwe wegenis. De individuele percelen hebben een oppervlakte die schommelt tussen de 276 m^2 en 612 m^2. De totale oppervlakte van de wegenis zelf bedraagt 792 m^2. Het volledige areaal van de verkaveling dient te worden beschouwd als een zone waar het bodemarchief wordt bedreigd door (diepe) graafwerkzaamheden.

Het projectgebied ligt in een regio met een groot archeologisch potentieel. De goede landschappelijke positie op een hoger en droger gelegen zone nabij de alluviale vlakte van de Leie en de St.-Jansbeek vormt een gunstige situatie zowel voor tijdelijke occupatie tijdens de prehistorische periode als voor meer permanente bewoning tijdens alle recentere periodes. De natuurlijke bodem van het onderzoeksterrein, nl. matig droge zandleembodems, zijn bovendien zeer geschikt voor bewoning, akkerbouw en veeteelt en trokken reeds vroeg de eerste landbouwers aan. Aan de hand van archeologische sporen in de omgeving van het projectgebied wordt een verhoogde verwachting vooropgesteld voor de Romeinse periode, de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Een archeologische campagne op slechts 80 m van het projectgebied leverde namelijk sporen op van Romeinse en middeleeuwse grachtensystemen. De late middeleeuwen worden vooral gekenmerkt door een intensieve rurale bewoningen van het gebied in de vorm van vierkantshoeves en walgrachtsites. Historische kaarten tonen aan dat het projectgebied in de 18de eeuw bebouwd was. Later verdwijnt deze bebouwing en blijft het terrein continue in gebruik als grasland.

Aangezien de geplande bouwwerkzaamheden de bodemopbouw voor een groot deel zullen verstoren en om zekerheid te krijgen over de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied is verder onderzoek aan te bevelen. Momenteel is verder ***archeologisch vervolgonderzoek echter niet mogelijk*** *omdat terrein nog niet in eigendom is van de initiatiefnemer. Dit creëert een* ***juridische onmogelijkheid*** *voor het uitvoeren van archeologisch vervolgonderzoek met ingreep in de bodem. Hierdoor zal een programma van maatregelen worden opgesteld voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem[2].*

[2] Zoals omschreven in het Erfgoeddecreet 2013, 5.4.7 "Procedure bij de onmogelijkheid of de onwenselijkheid om voorafgaand aan het aanvragen van de vergunning een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren".

Verder bouwend op de informatie uit het bureauonderzoek werd een archeologisch vooronderzoek geadviseerd:

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijke profielputten	Nee	Er wordt binnen het projectgebied geen specifieke bodemkundige situatie verwacht die het graven van landschappelijke profielputten noodzakelijk maakt. Het uitgevoerde bureauonderzoek heeft geen verwachting gecreëerd voor het aantreffen van een prehistorische artefactensite.
Geofysisch onderzoek	Nee	Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Ook dient er op gewezen te worden dat vooral grote en specifieke sporen opgemerkt worden tijdens dit soort onderzoek. Kleinere sporen die mogelijk deel uit maken van een plattegrond worden al sneller niet opgemerkt. Ook dient na de uitvoering van geofysisch onderzoek steeds verder onderzoek met ingreep in de bodem plaats te vinden om de aard van de aangetroffen anomalieën te verifiëren.
Veldkartering	Nee	Binnen dit onderzoek biedt deze methode geen meerwaarde en zal dit vermoedelijk niet tot kenniswinst leiden.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Verkennend archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd

		artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen complexe verticale stratigrafie aanwezig is, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. De resultaten van een proefsleuvenonderzoek kunnen een antwoord verschaffen op de onderzoeksvragen sub 2.3.1.

Bibliografie

Literatuur:

De Groote K. 2008: *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de – 16de eeuw),* Brussel

Dupont L. & De Raymaeker A. 2017. *Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Hovenierstraat te Wervik.* ID 4009. Studiebureau Archeologie bvba.

Van Ranst E. en C. Sys. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (School 1:20 000).* Laboratorium voor Bodemkunde, Gent.

Websites geraadpleegd

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie